

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

А.І. Кудряшов

«25» *березня* 2025 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня освіти Магістр
на основі НРК 6 та НРК7

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)
Освітня програма	- Економіка

Харків 2025

ЗМІСТ

Загальні положення.....	
1. Вимоги до рівня підготовки вступників.....	
2. Зміст фахового вступного випробування у розрізі дисциплін.....	
3. Критерії оцінювання фахового вступного випробування.....	
4. Порядок проведення фахового вступного випробування.....	
Рекомендована література.....	
ДОДАТОК Зразок «Екзаменаційний білет».....,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступ на основі (основа вступу) - раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень або освітній ступінь та відповідний рівень Національної рамки кваліфікацій (далі - НРК), на основі якого здійснюється вступ для здобуття ступеня вищої освіти, освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) - 7 рівень НРК (далі - НРК7)).

Фаховий іспит - форма вступного випробування для вступу на основі НРК7, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

На навчання за програмою підготовки магістра за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (освітня програма Економіка) можуть вступати особи, які отримали диплом бакалавра (НРК6), магістра (спеціаліста) (НРК 7) з відповідної або іншої спеціальності та продемонстрували достатній рівень знань з тем, перелік яких винесено для оцінювання підготовленості вступника для здобуття вищої освіти.

Для проведення конкурсних фахових вступних випробувань на навчання на основі здобутих раніше ступенів освіти бакалавр, магістр; освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, наказом ректора ДБТУ створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Фахове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією за програмою, затвердженою ректором ДБТУ.

Програма фахового вступного випробування складена для вступників, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за освітньо-професійною програмою магістр за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини ОП Економіка та передбачає оцінку базових знань осіб, що мають здобутий освітній ступінь бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, за темами фахових дисциплін, які дають можливість оцінити загальний рівень підготовки вступників до навчання за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини ОП Економіка.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників під час вступу на навчання за ступенем освіти магістр за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини ОП Економіка.

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань вступників, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем магістр на

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини ОП Економіка та допуску до участі у конкурсному відборі.

Умови проведення вступних випробувань. Фахові вступні випробування проводяться в усній формі, у вигляді іспиту очно або дистанційно. Іспит в усній формі проводиться не менше, ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова фахової комісії згідно з розкладом у день іспиту. Під час складання іспиту очно члени комісії відмічають правильність відповідей в аркуші усної відповіді, який по закінченні іспиту підписується вступником та членами відповідної комісії. Складання іспиту у дистанційній формі відбувається із застосуванням платформ Zoom (Google Meet). Інформація про результати іспиту оголошується вступникові в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До проходження фахового вступного випробування допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за освітніми ступенями бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста й отримали диплом за відповідною або іншою спеціальністю.

Вступник повинен знати:

- термінологію за фахом;
- методи економічного аналізу;
- організаційно-правові форми ведення господарської діяльності;
- систему оцінювання результативності виробничої діяльності;
- сутність та показники ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, господарської діяльності в цілому;
- зміст стратегічного, тактичного та оперативного планування;
- основи організації інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств, методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Вступник повинен вміти:

- визначити результати фінансового-господарської діяльності в цілому та окремого підрозділу суб'єктів господарювання;
- виявити невикористані резерви матеріальних, трудових, земельних, фінансових та інших ресурсів;
- запропонувати заходи організаційно-економічного характеру щодо підвищення результативності та ефективності господарювання;
- здійснити оцінку ефективності інвестиційних проектів.

Основні загально-професійні компетентності, якими повинен володіти вступник:

- розуміти економічні категорії та закони, причинно-наслідкові зв'язки, які існують між економічними процесами та явищами;
- володіти методами та інструментами спостереження, опису, ідентифікації, аналізу, синтезу та оцінки економічних процесів та явищ на підприємстві;
- розуміти існуючі та нові інформаційні технології та їх вплив на діяльність підприємства;
- знання правових основ і законодавства України, також норм і правових актів, що регламентують професійну діяльність суб'єктів господарювання;
- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, навички роботи в команді;
- здатність прогнозувати, планувати й реалізувати заходи щодо підвищення результативності та ефективності діяльності підприємства;
- розуміти організаційно-економічний механізм створення, функціонування та управління підприємством;

- проводити зовнішній аналіз середовища функціонування підприємства та оцінювати вплив його факторів на діяльність підприємства;
- розробляти стратегії, плани діяльності та ресурсного забезпечення підприємства в цілому та його окремих підрозділів;
- обґрунтовувати господарські рішення та організаційно-технічні заходи щодо функціонування і розвитку підприємства з урахуванням ризиків та на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- встановлювати вплив техніко-технологічних аспектів виробництва продукції та надання послуг на економічні процеси функціонування підприємства з метою контролю;
- оцінювати економічну ефективність інвестиційно-інноваційних проектів розвитку підприємства.

2. ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У РОЗРІЗІ ДИСЦИПЛІН

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання за ступенем освіти магістр за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини ОП Економіка містить основні питання за наступними дисциплінами:

мікро- та макроекономіка;
економіка підприємства;
економіка та організація інноваційної діяльності;
міжнародні економічні відносини та світове господарство.

Зміст білетів сформовано за наступними темами:

1. Ринкова економіка як система. Умови функціонування ринкової економіки.
2. Основні постулати теорії поведінки споживача. Корисність і підходи до її визначення.
3. Механізм встановлення ринкової рівноваги: статичний та динамічний підходи. Порушення ринкової рівноваги. Державне регулювання ринку.
4. Різноманітність фірм у сучасній ринковій економіці.
5. Фактори виробництва. Технологія виробництва. Виробнича функція та її властивості.
6. Витрати виробництва та їх оцінка: економічний і бухгалтерський підходи.
7. Поняття ринкової структури. Класифікація типів ринкових структур.
8. Умови виникнення і характерні риси чистої монополії.
9. Основні риси олігополії. Поведінка олігополістів: некооперативна і кооперативна.
10. Конкуренція і ціноутворення.
11. Розподіл доходів у ринковій економіці.
12. Господарський механізм та державне регулювання ринкової економіки.
13. Грошова система.
14. Закони товарно-грошового обігу.
15. Інфляція: сутність, причини, форми проявлення.
16. Підприємство та підприємництво. Основні функції та ознаки діяльності підприємства.
17. Класифікація підприємств.
18. Основні показники розміру підприємства та типи відтворення.
19. Сутність інтенсивного та екстенсивного шляхів зростання виробництва продукції.
20. Результати виробничої діяльності та їх оцінка. Рівень товарності.
21. Земельні ресурси. Основні показники ефективності їх використання.
22. Характеристика трудових ресурсів підприємств. Основні показники ефективності їх використання.
23. Показники руху та ефективності використання трудових ресурсів.
24. Необоротні активи та їх класифікація.

25. Основні засоби підприємства. Показники забезпеченості та ефективності їх використання.
26. Оборотні активи та основні показники ефективності їх використання.
27. Стадії кругообігу оборотних активів.
28. Затрати виробництва та їх класифікація. Собівартість продукції. Елементи витрат виробництва.
29. Види собівартості. Фактори, що впливають на її формування.
30. Постійні та змінні витрати; визначення мінімально рентабельного обсягу виробництва.
31. Доход (виручка) від реалізації продукції. Виробнича і повна собівартість продукції.
32. Ціна, її функції та види цін.
33. Цінова політика. Цінова стратегія та її види.
34. Прибуток та його види.
35. Основні показники ефективності діяльності підприємств.
36. Фінансовий стан підприємства та основні його показники.
37. Рівень рентабельності. Економічний зміст рівня рентабельності та види.
38. Інвестиції та інвестиційна діяльність. Класифікація інвестицій.
39. Основні показники виробничої потужності підприємства.
40. Визначення оренди і лізингу та їх види.
41. Основні показники ефективності виробництва та реалізації продукції.
42. Конкурентоспроможність підприємства та чинники впливу на неї.
43. Необхідність, суть і мета реструктуризації підприємства.
44. Зміст та етапи проведення санації підприємства.
45. Сутність та причини банкрутства підприємства.
46. Показники ефективності інвестиційних проектів (чиста теперішня вартість, індекс дохідності, період окупності тощо).
47. Зміст прогнозування та планування діяльності підприємства; види прогнозів та планів.
48. Інновації. Їх види.
49. Сутність інноваційної діяльності. Інноваційний продукт і інноваційна продукція.
50. Складові національної інноваційної системи та рівень їх розвитку в Україні.
51. Інноваційний потенціал підприємства. Оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.
52. Інноваційний розвиток. Стратегії інноваційного розвитку.
53. Джерела інвестиційних ресурсів та їх оптимізація для фінансування інновацій.
54. Методи аналізу ризику при оцінюванні доцільності інноваційно-інвестиційних проектів.
55. Принципи та показники оцінки ефективності інвестицій. Критерії прийняття рішення щодо вибору та ухвалення інвестиційного проекту.
56. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.

57. Міжнародна торгівля. Роль України у міжнародній торгівлі.
58. Світове господарство, сучасна структура. Глобалізація.
59. Основні форми міжнародної торгівлі. Показники розвитку міжнародної торгівлі.
60. Мито. Економічна та неекономічна роль мита.
61. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
62. Міжнародний рух капіталів і його форми.
63. Світова валютна система. Валютний курс.
64. Міжнародна міграція робочої сили. Сучасні проблеми міжнародної міграції робочої сили.
65. Міжнародна економічна інтеграція, сутність, значення, основні форми. Провідні світові інтеграційні угруповання.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступник має надати відповіді на три питання, що зазначені в екзаменаційному білеті. Кожне питання оцінюється окремо (в балах, на підставі визначеної шкали) на підставі наступних критеріїв: повнота висвітлення змісту питання; логіка побудови відповіді; ступінь усвідомлення програмного матеріалу; вміння користуватись засвоєним матеріалом; культура усного мовлення, володіння державною мовою.

Результати фахового вступного випробування обчислюються (за шкалою від 100 до 200):

$$P=P1+P2+P3,$$

де $P1$ – оцінка за перше питання (за школою 0-60).

$P2$ – оцінка за друге питання (за шкалою 0-60).

$P3$ – оцінка за третє питання (за шкалою 0-80).

Результати фахового вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів з урахування рівнів підготовки:

– 180-200 балів (оцінка „відмінно”) одержують абітурієнти, які всебічно, систематично і глибоко володіють матеріалом, вміють самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїли основну й ознайомлені з додатковою літературою, яка рекомендована програмою. Оцінка „відмінно” виставляється абітурієнтам, які розуміють взаємозв'язки основних понять дисципліни для професії, яку вони набувають. Проявляють нахили до наукової роботи;

– 160-179 балів (оцінка „дуже добре”) – вище від середнього рівня (з кількома помилками) заслуговують абітурієнти, які повністю опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою. Оцінка „дуже добре” виставляється абітурієнтам, які показують систематичний характер знань з дисципліни;

– 140-159 балів (оцінка „добре”) – в загальному робота абітурієнтами виконана, але з певною кількістю помилок. Оцінку „добре” заслуговують абітурієнти, які опанували навчально-програмний матеріал, успішно виконали завдання, передбачені програмою, засвоїли основну літературу, яка рекомендована програмою;

– 120-139 балів (оцінка „задовільно”) заслуговують абітурієнти, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, виконують завдання непогано, але із значною кількістю помилок, ознайомлені з основною літературою, яка рекомендована програмою. Оцінка „задовільно” виставляється

абітурієнтам, які допустили на випробуванні помилки під час виконання завдань, але під керівництвом викладача знаходять шляхи їх подолання;

– 100-119 балів (оцінка „достатньо”) заслуговують абітурієнти, які знають основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії;

– 50-99 балів (оцінка „незадовільно”) виставляють абітурієнтам, які погано оволоділи навчально-програмним матеріалом, допускають велику кількість помилок під час виконання завдань, передбачених програмою. Оцінка „незадовільно” виставляється абітурієнтам, які не можуть продовжувати навчання без додаткових знань з певної дисципліни;

– <50 балів (оцінка „незадовільно”) виставляють абітурієнтам, які не оволоділи навчально-програмним матеріалом, допускають грубі помилки під час виконання завдань, передбачених програмою. Оцінка «незадовільно» виставляється абітурієнтам, які не можуть продовжувати навчання і яким необхідна серйозна подальша робота.–

У разі отримання оцінки від 0 до 99 іспит вважається таким, який не складено і вступник до участі у конкурсному випробуванні не допускається.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного іспиту очно або дистанційно. Для проведення вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної (відбіркової) комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється на веб-сайті Університету.

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДБТУ.

На іспиті вступник повинен пред'явити, який посвідчує особу (паспорт громадянина України у вигляді книжечки, ID-картка), при пред'явленні якого він завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить завдання з тем, вказаних у програмі фахового вступного випробування. Тривалість іспиту – до 2 астрономічних годин. Користуватися при підготовці друкованими, електронними або іншими інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання фахового вступного випробування». Рівень знань вступника за результатами іспиту заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами голови та членів комісії. Відомість оформляється і передається до приймальної комісії в день складання фахового вступного випробування.

Розробники:

Канд. екон. наук., доц.,
завідувач кафедри
глобальної економіки

Філімонов Ю.Л.

Д-р екон. наук., проф.,
професор кафедри
глобальної економіки

Ломовських Л.О.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Цивільний Кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI (зі змін і доп., останні з яких внесені Законом України від 06.12.2012р. № 5519-VI). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> .

Основна

1. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник /. за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 384 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник / В.Г. Андрійчук. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
3. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія : Підручник / За ред.. В.Д. Базилевича. 7-ме вид., стер. К.: Знання-Прес, 2008. 719 с.
4. Бестужева С. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. 384 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. К.: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
6. Гетьман О.О. Шаповал В.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: видавництво ЦНЛ, 2006. 488 с.
7. Гордійчук А.С., Стахів О.А. Економіка підприємства: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2007. 247 с.
8. Дієсперов В.С. Економіка сільськогосподарської праці / В.С. Дієсперов. К.: ІАЕ УААН, 2004. 488 с.
9. Економіка підприємства: навч. посіб. / За ред. П.В. Круша. К.: Ельга-Н. КНТ, 2007. 780 с.
10. Економіка сільського господарства: навч. посіб. / Збарський В.К., Бабієнко М.Ф., Кулаєць М.М., Синявська І.М., Хоменко М.П.; за ред. проф. В.К. Збарського. К.: Агроосвіта, 2013. 352 с.
11. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: підруч. / Ю. Г. Козак. К.: Центр учбової літератури, 2017. 228 с.
12. Липов В.В. Міжнародна економіка. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2012. 386 с.
13. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. К.: КНЕУ, 2003. 948 с.
14. Патики Н. І., Мартинюк О. В., Кучеренко Д. Г. Міжнародні економічні відносини. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 560 с.
15. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. Вид. 3-те, без змін. К.: КНЕУ, 2006. 528 с.

16. Черевко Г.В. Економіка підприємства: навчальний посібник / За заг. ред. Г.В. Черевка. Львів: Априорі, 2004. 384 с.
17. Шибаєва Н.В. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.В. Шибаєва, А.Ю. Гайдусь. Харків : ФОП Езрова А.П.: Апостроф, 2016. 230 с.

Інформаційні електронні ресурси

- URL <https://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної ради України
- URL <https://mof.gov.ua/uk/> – Офіційний сайт Міністерства фінансів України
- URL <https://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
- URL <https://tax.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної податкової служби України
- URL <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби статистики України
- URL <https://bank.gov.ua/> – Офіційний сайт Національного банку України

Зразок «Екзаменаційний білет»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

_____ А.І. Кудряшов.
«_____» _____ 2025 р.

Ступінь вищої освіти магістр
Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітня програма Економіка

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1_____
фахового вступного іспиту

1. Ринкова економіка як система. Умови функціонування ринкової економіки.
2. Основні показники ефективності діяльності підприємств.
3. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.